

HOBUSTE HEAOLU

Marlen Vassil 2025

A dark blue diagonal gradient bar that starts from the bottom left corner and extends towards the top right corner, covering the lower half of the page.

Ratsasport kui partnerlus

Hobuste heaolu – milleks selline teema?

- muutused ühiskonnas
- ajalugu
- sport ja eetika
- väärtused
- sporditurvalisus
- sotsiaalne litsents
- küsitlemine
- läbipaistvus

=> ÜKS/ÜHTNE HEAOLU

HOBUSE HEAOLU JA SPORDITURVALISUS

- [EW - FEI Equine Welfare Hub](#)
- [Hobuste heaolu](#)
- [EEF Sustainability](#)

- <https://inside.fei.org/fei/equine-welfare>
-
- ROK EOK EADSE
- 2022 FEI EEWBC
- ERL sotsiaalse jätkusuutlikkuse komisjon
- 2025 FEI Equine Welfare Advisory Group (FEWAG)

- füüsiliselt -> vaimsele
- “tèlos”_{-kr.k}

5 valdkonna mudel heaolu hindamiseks

1. TOITUMINE
2. KESKKONNATINGIMUSED
3. TERVIS
4. KÄITUMINE JA SUHTLEMINE:
 - a. KESKKONNAGA
 - b. TEISTE
MITTE-INIM-LOOMADEGA
 - c. INIMESTEGA
5. VAIMNE SEISUND

1. TOITUMINE

- + vaba juurdepääs puhtale veele
- + koresöödapõhine mitmekülgne ja tasakaalustatud dieet
- + pidev näksimisvõimalus jne

=> rahulolu toimivast seedesüsteemist, mõnu maitsetest ja tekstuuridest, mälumisest ja neelamisest

- ülesöötmine, alasöötmine, vale söötmine jne

=> nälg, janu, nõrkus, seedimisega seotud valu ja ebamugavus

2. KESKKONNA- TINGIMUSED / ELUKESKKOND

- + saab vältida äärmuslike ilmastikutingimusi (ja putukaid)
- + värske/kuiv õhk
- + vabaks liikumiseks ruumi
- + turvaline piisavalt suur kuiv magamiskoht

=> rahulolu ja mõnu (temperatuur, nägemine, kuulmine, hingamisega seotud kergus), mugavustunne, puhkus

- äärmuslikud/ükslused füüsilised tingimused

=> ebamugavus, liiga palav/külm, väsinud, unepuudus

3. TERVIS

- + tervislik kehakaal
- + vaba vigastustest ja haigustest
- + vaba distressist ja valust
- + heas füüsilises vormis

=> tunneb end hästi oma kehas, energilisus, vitaalsus; rõõm heast füüsilisest vormist

- puudulik ennetav terviseprogramm
- halb kabja/hambahooldus
- akuutne/krooniline stress

=> valu, nõrkus, õhupuudus, üleväsimus, ebaturvaliselt tundmine

4a KÄITUMINE JA SUHTLUS KESKKONNAGA

- + mitmekülge, vaheldusrikas elukeskkond, mis pakub kõikidele tajudele sisendeid
 - + uudistamis- ja valikuvõimalused
- => turvatunne, valikuvabadus, huvi, kontrollitunne oma valikute üle
- ebapiisav ruum, halb pinnas/allapanu
 - erinevate tajude ala/üleküllastamine, sellest vabanemise võimaluse puudumine
- => frustratsioon, igavus, üksildus, üliärevus, pessimism, depressioon, abitus

4b KÄITUMINE JA SUHTLUS LIIGIKAASLASTE JA TEISTE LOOMADEGA

- + võimalus liigikaaslastega suhelda
- + võimalus vältida konflikte ja ohte
- + võimalus luua ja säilitada sõprussuhteid
- + võimalus karjaturvatundele

=> turva- ja kaitstuse tunne, enesekindlus, sotsiaalsus, elujõulisus, mängulisus

- isolatsioon
- ülerahvastatus
- konfliktide vältimise võimaluse puudumine
- järsk kunstlik võõrutamine

=> ärevus, hirm, üksildus, frustratsioon, üleväsimus, igatsus

4c KÄITUMINE JA SUHTLUS INIMESTEGA

- + hobuse turvatunde vajaduse ja emotsionaalse seisundiga arvestamine
- + desensitiseerimise ja treeningmeetodite korrektne kasutamine
- + progressiivne treening
- + selged märguanded
- + enesekandmine

=> turvatunne, enesekindlus, optimistlik, kontrollitunne, rõõm vaheldusrikkusest

- hobuse loomuse ja vaimsete võimetega mitteamvestamine

=> ärevus, valu, segadus, ebakindlus, sund, pessimism, abitus

5. VAIMNE/ EMOTSIONAALNE SEISUND

- hobune ei saa lahendada oma ebameeldivaid kogemusi, tal on vähe või puuduvad võimalused positiivseteks rahuldust pakkuvateks kogemusteks = **madal/halb heaolu**
- hobune saab lahendada kõik ebameeldivad kogemused kuid tal on vähe või puuduvad võimalused positiivseteks rahuldust pakkuvateks kogemusteks = **neutraalne heaolu**
- + hobune saab lahendada kõik ebameeldivad kogemused ja tal on mitmekülgsed võimalused positiivseteks kogemusteks = **kõrge heaolu**

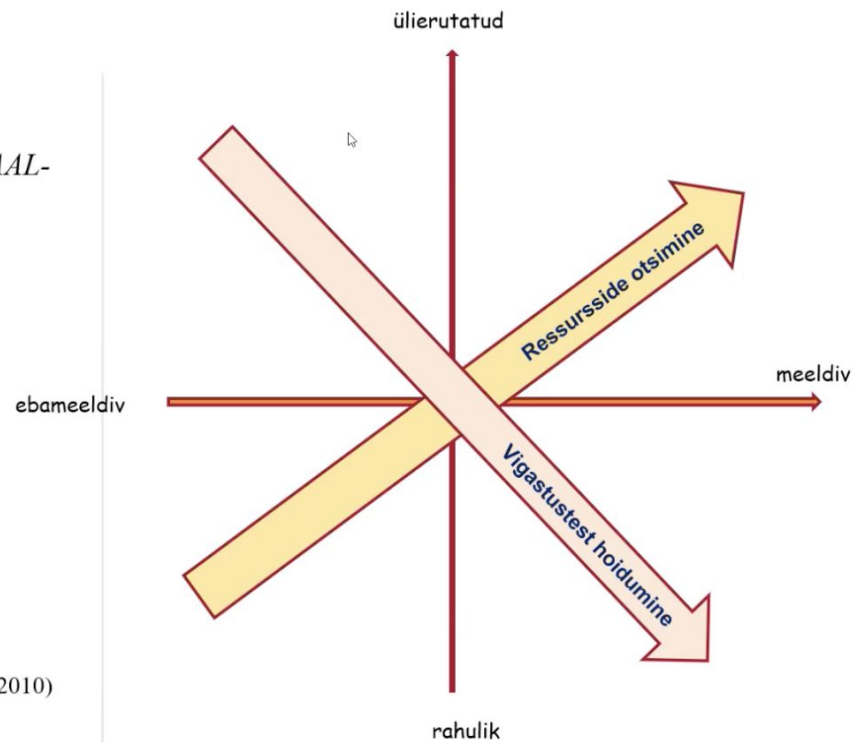
HEA ELU HOBUSELISTELE

- elu kogemus hobuse perspektiivist
- holistiline vaade hobuse heaolule nende kogu eluea jooksul - ajaliselt ja erinevates kontekstides
- <https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2025-03/2025-E4A-Equids-screen.pdf>
-

HEAOLU on SUBJEKTIIVNE SISEKOGE MUS

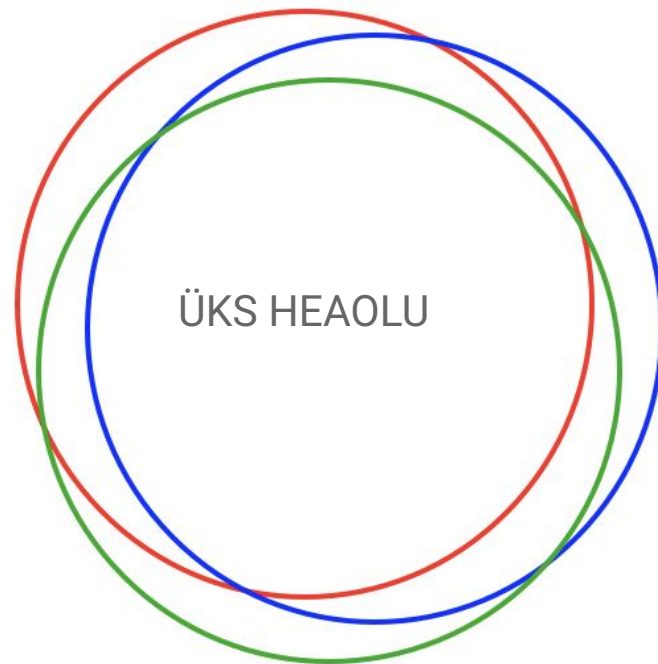
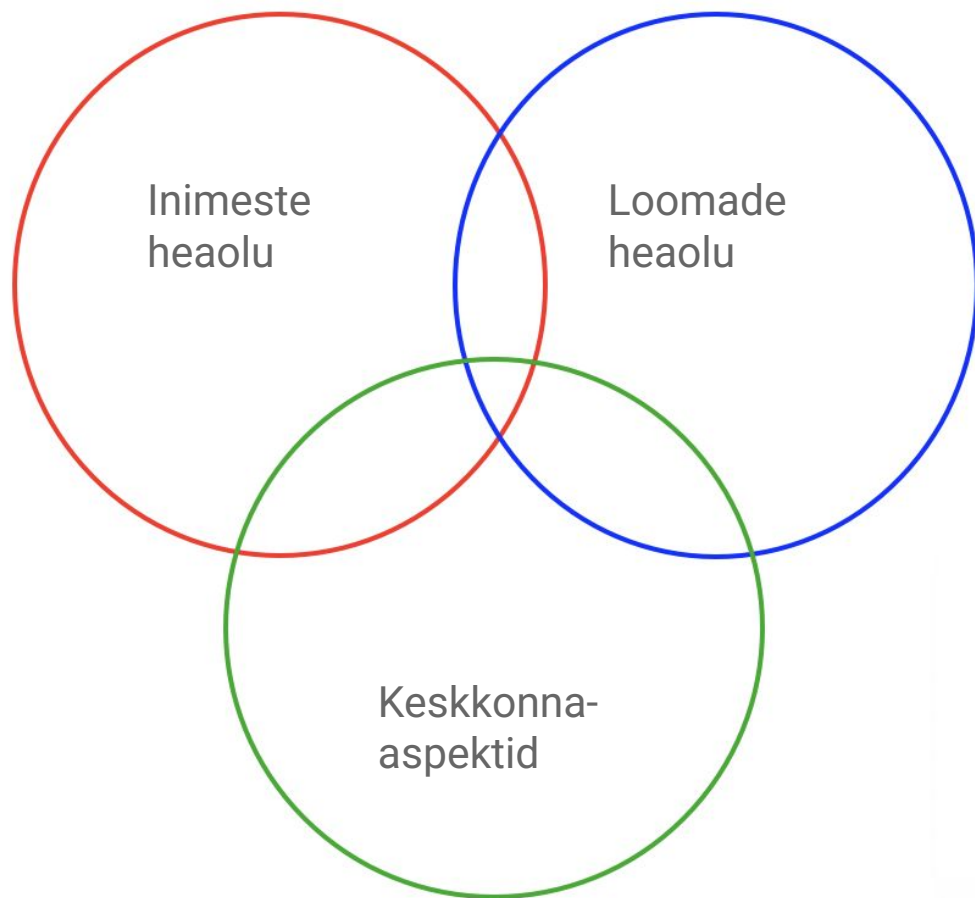
oma füüsilisest ja
vaimsest olukorrast

*EMOTSIONAAL-
NE RUUM*

Mendl M *et al.* (2010)

kohandanud: L. Tummeleht

KUIDAS ÜLETADA LÕHE?

SÕNAL ON JÕUD

- keel ja keelekasutus
- annab tähenduse
- määratleb meie sisemaailma
- määratleb meie kogemuse

MUUTUS ON PARATAMATU – kuidas seda suunata?

- küsitle iseenda veendumusi, uskumusi, käitumist (kas saab teha paremini? kuidas teha paremini?)
- lasse lahti hääbist juba tehtud vigade eest
- keskendu lahendustele (mitte üksnes probleemidele)
- õpi, uuri, küsitle - isegi kui see ei ole lihtne ja mugav
- ole siiraks eeskujuks

EETILISED TREENING- MEETODID

- 2025 FEI spordifoorumil esitleti 7 esimest printsiipi, millele kõik treeningpraktikad peaksid vastama
- tõenduspõhine hobuste treenimine
- õppimisteooria - õppimise universaalsed seaduspärasused

AITÄH

Marlen Vassil 2025
vassilmarlen@gmail.com